

ประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบล ในประเทศไทย

THE MANAGERIAL ADMINISTRATION EFFECTIVENESS OF GOOD SCHOOLS IN THE
SUB-DISTRICT REGION IN THAILAND

สุชาติ เอกปัชชา¹ รองศาสตราจารย์ ดร.สุทนต์ ศรีไสย์² ดร.จินต์ วิภาตะกัลป์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษา ปัจจัย องค์ประกอบเชิงยืนยัน และ ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองสมการโครงสร้างที่มีประสิทธิผลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย ข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีค่าความตรงและความเที่ยงสูง จำนวน 506 ฉบับของ ผู้อำนวยการ กรรมการสถานศึกษา และ ครูผู้สอน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ถูกนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมชุดค่าสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตามแบบจำลองสมการโครงสร้าง และการวิเคราะห์เส้นทาง ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาทุกตัวมีประสิทธิผลอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) องค์ประกอบเกือบทุกตัวของแต่ละปัจจัยตามแบบจำลองสมการโครงสร้างการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย (น้ำหนักองค์ประกอบ ≥ 0.70 และ $p < .05$) เป็นองค์ประกอบสำคัญเชิงยืนยัน ยกเว้นองค์ประกอบของปัจจัยประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนใน มิติด้านนักเรียน และ มิติด้านครูและบุคลากร ไม่เป็นองค์ประกอบสำคัญเชิงยืนยัน และ 3) แบบจำลองสมการโครงสร้างเป็นไปตามข้อตกลงทางสถิติคือ Chi-square = 68.12, df = 67, p-value = 0.43896, และ RMSEA = 0.013 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า แบบจำลองที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถที่จะอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลได้คือ การบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลที่มีประสิทธิผลสูง จะได้รับอิทธิพลหรือผลทางตรงเชิงบวกมาจาก 3 ปัจจัยต่อไปนี้ในระดับสูงด้วยคือ ปัจจัย ด้านการบริหารจัดการ ด้านนโยบายและโครงสร้าง และ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ในทำนองเดียวกันได้รับอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกมาจากปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม โดยส่งผ่านตัวแปรด้านการบริหารจัดการ และพบว่าปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวสามารถทำนายตัวแปรตามคือ ประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้ร้อยละ 89.90 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ: แบบจำลองสมการโครงสร้าง ประสิทธิผลการบริหารจัดการ โรงเรียนดีประจำตำบล

¹ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองตาวง จังหวัดนครสวรรค์ และ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาองค์กร มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

²คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ปรึกษาฯดุษฎีนิพนธ์

³อธิการบดีมหาวิทยาลัยเจ้าพระยา ที่ปรึกษาฯดุษฎีนิพนธ์

ABSTRACT

The main objectives of this study were to investigate effectiveness, confirmatory factors, and the structural equation model with the managerial administration effectiveness of Good Schools in the Sub-District Region (GSSDR) in Thailand. Data from 506 subjects of a questionnaire form (with both high of validity and reliability coefficients) of school directors, school committees, and teachers were drawn by a multi-stage random sampling. The following statistics were applied: frequency, percentage, means, standard deviation, confirmatory factor analysis, and path analysis. Research results revealed that: 1) The effectiveness of all components and factors of this study were at the high to very high level when comparing with the established criteria; 2) Almost components of each factor with the managerial administration effectiveness of the GSSDR in Thailand (standardized factor loads ≥ 0.70 and $p < .05$) were as crucial confirmatory components, except the two components of the managerial administration effectiveness factor, namely students dimension and teachers and personnel dimension, were not the crucial confirmatory components; and 3) The structural equation model was confirmed with statistical assumptions as Chi-square = 68.12, df = 67, p -value = 0.43896, และ RMSEA = 0.013, it concluded that the model had an appropriateness and related with the empirical data. It could be explained in term of causal relationship as follow: The GSSDR in Thailand with high managerial administration effectiveness, most of them got the high positive direct effects from the 3 following factors, namely managerial administration, policy and structure, and leadership of administrators. Moreover, most of them got the positive indirect effect from the factor of participation through the factor of managerial administration. It was also found that all these factors could be predicted the managerial administration effectiveness of the GSSDR at the 89.90 percent and at the .05 level of significance.

Keywords: structural equation model, managerial effectiveness, good school in sub-district region

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากพัฒนาการด้านต่างๆ เช่น การสื่อสาร เทคโนโลยี และข้อมูลสารสนเทศ ฯลฯ มนุษย์จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงตนเองให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ความอยู่รอด และความก้าวหน้าของตนเองและประเทศชาติ การพัฒนาที่สำคัญที่สุดที่เป็นประเด็นสำคัญคือ การพัฒนาคุณภาพของคนให้มีการ

พัฒนาตามศักยภาพและมีคุณภาพ การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองตลอดชีวิต นับตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการชีวิตแรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน สำหรับการดำเนินการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย จากรายงานของธนาคารโลกพบว่า ที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จอย่างยิ่งใน

การขยายโอกาสทางการศึกษา ในขณะที่คุณภาพการศึกษาที่มีแนวโน้มลดลง และโรงเรียนที่ตั้งในเขตกรุงเทพฯ เท่านั้นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเทียบเคียงได้กับค่าคะแนนเฉลี่ยของสหรัฐอเมริกา ส่วนโรงเรียนที่อยู่ในเขตชนบทยังด้อยคุณภาพ นอกจากนี้ผลการวิจัยอื่นๆ ยังเสนอแนะว่า การทุ่มเทจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพเพื่อพัฒนาเด็กด้อยโอกาสในท้องถิ่นชนบทจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรโดยรวม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 1)

ระบบการศึกษาที่เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าสูงสุดในโลก ถ้ามนุษย์มีคุณภาพสูง มนุษย์จะเป็นผู้สร้างโลก รักษาโลก และทำให้โลกเจริญมั่นคง ในทางตรงกันข้ามถ้ามนุษย์ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพแล้ว มนุษย์จะเป็นผู้ทำลายโลก ทำลายสิ่งแวดล้อม และท้ายที่สุดจะทำลายตนเอง ดังนั้นระบบการศึกษาจึงเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการจัด เนื้อหาสาระ และ กิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในทำนองเดียวกันการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2552-2561) ได้มีการกำหนดหลักการพัฒนาการศึกษาไว้ทั้งด้านคุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วมโดยกำหนดกรอบและสาระสำคัญของการศึกษา และการเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน 4 ประการหลักคือ 1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ให้เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ มีทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น มีสมรรถนะ ความรู้ ความสามารถ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบ กระบวนการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ โดยพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ และทุกประเภทให้

สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และ 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 2) ในการนี้รัฐบาลได้จัดให้มีโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลขึ้น เพื่อให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับเด็กในชนบท ท้องถิ่นและเป็นที่ยอมรับของชุมชนและท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ให้โรงเรียนในชนบทระดับตำบลเป็น “โรงเรียนคุณภาพ” มีความพร้อมและความเข้มแข็งทั้งทางด้านวิชาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาสุขภาพอนามัย การเรียนรู้อาชีพ และ กิจกรรมบริการชุมชนอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มโอกาส การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับนักเรียนในท้องถิ่นชนบท ส่งเสริมความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมจากชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นำไปสู่ความเข้มแข็งของโรงเรียนและรองรับการกระจายอำนาจต่อไป จากประเด็นดังกล่าวเนื่องจากโครงการได้มีการเริ่มต้นมา ระยะหนึ่งแล้ว และยังไม่มีการศึกษาประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปแบบของความสัมพันธเชิงเหตุผลตามแบบจำลองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จึงสนใจที่จะทำการศึกษาในเรื่องนี้

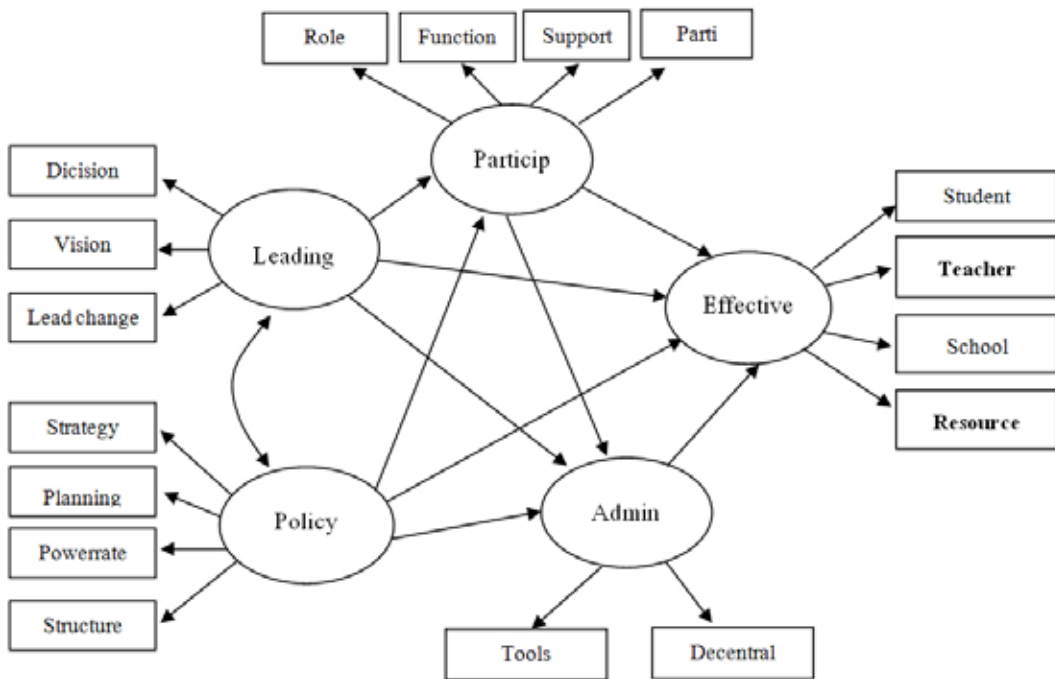
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและปัจจัยการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองสมการโครงสร้างที่มีประสิทธิผลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย

แนวคิด ทฤษฎี และ เหตุผล

จากการศึกษาและทบทวนองค์ความรู้เชิงทฤษฎี และ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนตีประจำตำบลในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีหรือแนวคิดต่อไปนี้เป็นแนวทางการสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้างหรือความสัมพันธ์เชิงเหตุผลคือ ภาวะผู้นำ (Leadership) ใช้แนวคิดหรือทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ ของ ฟีดเลอร์ (Fiedler, 1967) นโยบายและโครงสร้าง (Policy and Structure) ใช้แนวคิดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และโครงการโรงเรียนตีประจำตำบลของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะ

กรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) การมีส่วนร่วม (Participation) ใช้แนวคิดหรือทฤษฎีการมีส่วนร่วม (ตินปรัชญพฤทธิ์, 2532) การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management) ใช้แนวคิดหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 39 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) และประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียน (School Effectiveness) ใช้แนวคิดแซมมอนส์ ฮิลแมน และ มอร์ติเมอร์ (Sammonds, Hillman and Mortimore, 1995) สำหรับแบบจำลองดังกล่าว ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นปรากฏตามภาพ 1

ภาพ 1 แบบจำลองโครงสร้างเต็มรูปแบบ (Full Path Model) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนตีประจำตำบลในประเทศไทย

หมายเหตุ: สัญลักษณ์ของแต่ละปัจจัยแฝง และองค์ประกอบเชิงสังเกตเป็นดังนี้

1. ภาวะผู้นำ (Leading) ประกอบด้วย การตัดสินใจ (Decision) วิสัยทัศน์ (Vision) และ คุณภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Lead change)

2. นโยบายและโครงสร้าง (Policy) ประกอบด้วย แผนยุทธศาสตร์ (Strategy) การวางแผน (Planning) ด้านอัตรากำลัง (Power rate) และ โครงสร้าง (Structure)

3. การมีส่วนร่วม (Particip) ประกอบด้วย บทบาท (Role) หน้าที่ (Function) การสนับสนุน (Support) และ การมีส่วนร่วม 5 ร. (ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมชื่นชม) (Parti)

4. การบริหารจัดการ (Admin) ประกอบด้วย การใช้เครื่องมือการบริหารงาน (Tools) และ การกระจายอำนาจ (Decentral)

5. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียน (Effective) ประกอบด้วย มิติด้านนักเรียน (Student) มิติด้านครูและบุคลากร (Teacher) มิติด้านโรงเรียน (School) และ มิติด้านการใช้ทรัพยากรการบริหาร (Resource)

สมมติฐานของการวิจัย

1. ระดับการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย ในภาพรวมและในรายชื่อที่ศึกษาอยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. องค์ประกอบเชิงยืนยันทุกตัว (Confirmatory components) ของแต่ละปัจจัย (Latent Factor) ที่นำมาใช้ในการศึกษา เป็นองค์ประกอบสำคัญเชิงยืนยันตามแบบจำลองสมการโครงสร้างที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมา

3. ปัจจัยที่นำมาศึกษาทุกปัจจัย มีอิทธิพลทางตรง และ/หรือทางอ้อมต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย และเป็นไปตามสมมติฐานดังนี้คือ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบล ได้รับอิทธิพลทางตรง และ/หรือ

ทางอ้อม มาจาก 4 ปัจจัยคือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (Admin) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (Particip) ปัจจัยด้านนโยบายและโครงสร้าง (Policy) และ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (Leading) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีทั้งหมด 506 คน ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบล ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ รุ่นที่ 1 ปี พ.ศ. 2553 จำนวน 182 แห่ง จำแนกเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน 102 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 102 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล 102 คน และ ครูผู้สอน 200 คน จากทั้งหมด 4,331 คน [การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสุ่มของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607-610 อ้างถึงใน สุทนต์ ศรีไสย์, 2551, หน้า 132-133)] และใช้การเลือกสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปร 2 ประเภทคือ ปัจจัยแฝง (Latent Variables) และ องค์ประกอบเชิงสังเกต (Observed Variables) เป็นดังนี้

2.1 ตัวแปรแฝง (Latent Variable) มีจำนวน 5 ปัจจัยดังนี้คือ 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (ใช้สัญลักษณ์คือ Leading) ปัจจัยด้านนโยบายและโครงสร้าง (ใช้สัญลักษณ์คือ Policy) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (ใช้สัญลักษณ์คือ Particip) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (ใช้สัญลักษณ์คือ Admin) และ ปัจจัยด้านประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียน (ใช้สัญลักษณ์คือ Effective)

2.2 ตัวแปรเชิงสังเกต (Observed Variable) ในแต่ละตัวแปรแฝง ประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้

2.2.1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (Leading) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ การตัดสินใจ (ใช้สัญลักษณ์คือ Decision) วิสัยทัศน์ (ใช้สัญลักษณ์คือ Vision)

และ คุณภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลง (ใช้สัญลักษณ์คือ Lead change)

2.2.2 ปัจจัยด้านนโยบายและโครงสร้าง (Policy) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ แผนยุทธศาสตร์ (ใช้สัญลักษณ์คือ Strategy) การวางแผน (ใช้สัญลักษณ์คือ Planning) ด้านอัตรากำลัง (ใช้สัญลักษณ์คือ Powerrate) และ โครงสร้าง (ใช้สัญลักษณ์คือ Structure)

2.2.3 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (Particip) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ บทบาท (ใช้สัญลักษณ์คือ Role) หน้าที่ (ใช้สัญลักษณ์คือ Function) การสนับสนุน (ใช้สัญลักษณ์คือ Support) และ การมีส่วนร่วม 5 ร. (ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมชื่นชม) (ใช้สัญลักษณ์คือ Parti)

2.2.4 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (Admin) ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบคือ การใช้เครื่องมือการบริหารงาน (ใช้สัญลักษณ์คือ Tools) และการกระจายอำนาจ (ใช้สัญลักษณ์คือ Decentral)

2.2.5 ปัจจัยด้านประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียน (Effective) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ มิติด้านนักเรียน (ใช้สัญลักษณ์คือ Student) มิติด้านครูและบุคลากร (ใช้สัญลักษณ์คือ Teacher) มิติด้านโรงเรียน (ใช้สัญลักษณ์คือ School) และ มิติด้านการใช้ทรัพยากรการบริหาร (ใช้สัญลักษณ์คือ Resource)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลของการวิจัยครั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนที่เกี่ยวข้องโดยตรงจะได้ทราบระดับการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย และองค์ประกอบที่สำคัญ รวมทั้งอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมตามรูปแบบจำลองสมการโครงสร้างการบริหารจัดการโรงเรียน ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวผู้บริหารสามารถนำไปประยุกต์ใช้จัดทำ นโยบาย ปรับปรุงการปฏิบัติงาน และจัดทำ

แนวทางหรือกลยุทธ์ที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาของโรงเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ผลการวิจัยและแนวทางการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยท่านอื่นๆ ที่จะสนใจทำการวิจัยในเรื่องหรือประเด็นที่คล้ายกันนี้เพื่อขยายผลให้เกิดองค์ความรู้สำหรับใช้ในการแก้ปัญหาการศึกษาในระดับประเทศต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและพรรณนา (Survey & Descriptive Research) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลมาจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา โดยคำถามทั้งหมดจะเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย ประกอบด้วยตัวแปรแฝง (Latent Variables) และตัวแปรเชิงสังเกต (Observed Variables) ที่เป็นตัวแปรแบบต่อเนื่อง (Continuous Variables) ตัวแปรแฝงทั้ง 5 ด้าน และ ตัวแปรเชิงสังเกต ทั้งหมด 17 องค์ประกอบ เป็นดังนี้คือ 1) ด้านภาวะผู้นำ (Leading) จำนวน 3 องค์ประกอบ 2) ด้านนโยบายและโครงสร้าง (Policy) จำนวน 4 องค์ประกอบ 3) ด้านการมีส่วนร่วม (Particip) จำนวน 4 องค์ประกอบ 4) ด้านการบริหารจัดการ (Admin) จำนวน 2 องค์ประกอบ และ 5) ด้านประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียน (Effective) จำนวน 4 องค์ประกอบ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้รับการตรวจสอบความตรง (Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ทั้งฉบับเป็น 0.974 ในทำนองเดียวกันหลังจากการแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีไว้เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 40 คน คำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟา (Alpha-reliability Coefficient) ทั้งฉบับเป็น 0.985 ในขั้นต่อไปหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับกลับคืน 506 ชุดแล้ว

ข้อมูลทั้งหมดถูกนำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยใช้โปรแกรมการคำนวณค่าสถิติสำเร็จรูปด้วยคอมพิวเตอร์ ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตามแบบจำลองโครงสร้าง (Confirmatory Factorial Approach) และ การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) โดยใช้โปรแกรม LISREL Version 8.72 รวมทั้งรายงานผลโดยใช้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบแบบ Completely Standardized Solution แบบ Basic Model สำหรับการแปลผลข้อมูลจะใช้แนวทางของ กนกอร บุญมี (2555)

ผลการวิจัย

1. ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 “ศึกษาระดับองค์ประกอบและปัจจัยการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย” พบว่า องค์ประกอบและปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก องค์ประกอบและปัจจัยดังกล่าวได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ [การตัดสินใจ วิสัยทัศน์ และ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง] ด้านนโยบายและโครงสร้าง [แผนยุทธศาสตร์ การวางแผน อัตรากำลัง และ โครงสร้าง] ด้านการมีส่วนร่วม [บทบาท หน้าที่ การสนับสนุน และการมีส่วนร่วม 5 ร. (ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และ ร่วมชื่นชม)] ด้านการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน [การใช้เครื่องมือบริหารงาน และการกระจายอำนาจ] และ ด้านประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียน [นักเรียน ครูและบุคลากร โรงเรียน และ การใช้ทรัพยากรการบริหาร]

2. ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 “ศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย” กับเกณฑ์น้ำหนักองค์ประกอบเชิงยืนยันแบบ Completely Standardized Solution ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป

ตามภาพ 2 พบว่า

2.1 ภาวะผู้นำ (Leading) มี 3 องค์ประกอบ เป็นองค์ประกอบสำคัญคือ วิสัยทัศน์ การตัดสินใจ และ คุณภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 0.82, 0.79 และ 0.78 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

2.2 นโยบายและโครงสร้าง (Policy) มี 4 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบสำคัญคือ การวางแผน แผนยุทธศาสตร์ โครงสร้าง และ อัตรากำลัง โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 0.86, 0.84, 0.84 และ 0.81 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

2.3 การมีส่วนร่วม (participate) มี 4 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบสำคัญคือ การมีส่วนร่วม 5 ร. (ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล ร่วมชื่นชม) หน้าที่ บทบาท และการสนับสนุน โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 0.96, 0.86, 0.83 และ 0.80 ตามลำดับ เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

2.4 การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (Admin) มี 2 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบสำคัญคือ การใช้เครื่องมือการบริหารงาน และการกระจายอำนาจ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 0.83 และ 0.82 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

2.5 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียน (Effect) มี 2 ใน 4 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบสำคัญคือ มิติด้านโรงเรียน และ มิติด้านการใช้ทรัพยากรการบริหาร โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 0.84 และ 0.79 ตามลำดับ ส่วนมิติด้านนักเรียน และ มิติด้านครูและบุคลากร ไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 0.70 ขึ้นไป จึงยังไม่เป็นองค์ประกอบสำคัญของปัจจัยในด้านนี้ ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ปัจจัยนี้ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

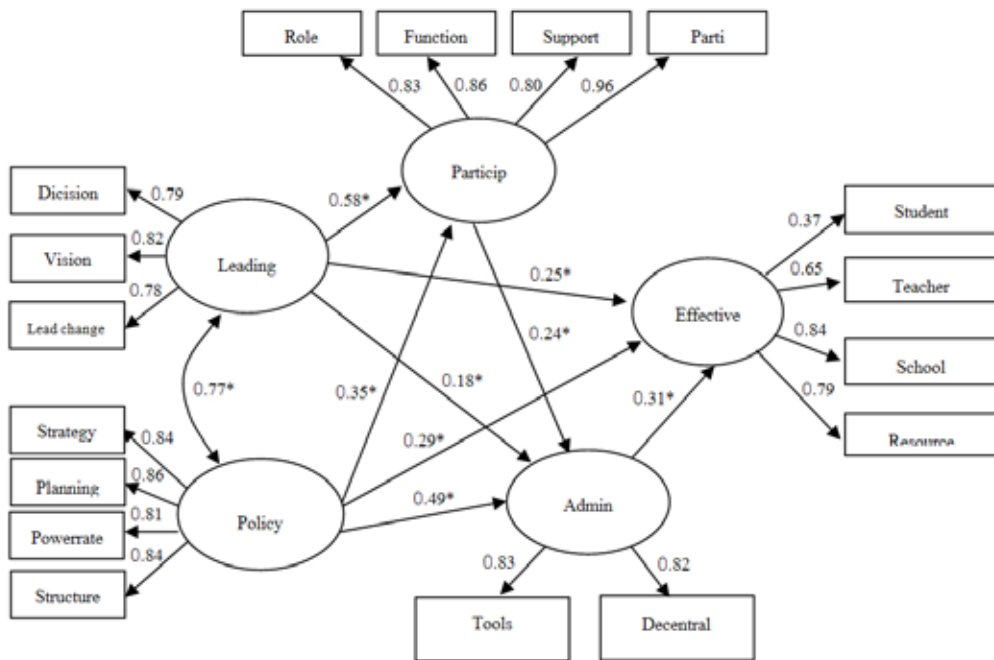
3. ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 “ศึกษาอิทธิพลเชิงเหตุผลตามแบบจำลองโครงสร้าง ที่มีประสิทธิผลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย”

ตาราง 1

สัมประสิทธิ์เส้นทาง ทางตรง (DE) ทางอ้อม (IE) และ รวม (TT) ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลอง (Overidentified Model) สมการโครงสร้างประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนตีประจำตำบลในไทย

Dep.V.	Indep.V	R-square	Path Coefficients		
			DE	IE	TT
□ Policy	□ Leading	0.5890	0.77*	0.00	0.77
□ Particip	□ Leading	0.7760	0.58*	0.27	0.85
	□ Policy		0.35*	0.00	0.35
□ Admin	□ Leading	0.7140	0.18*	0.57	0.75
	□ Policy		0.49*	0.08	0.57
	□ Particip		0.24*	0.00	0.24
□ Effective	□ Leading	0.8990	0.25*	0.45	0.70
	□ Policy		0.29*	0.17	0.46
	□ Particip		0.00	0.15	0.15
	□ Admin		0.31*	0.00	0.31

* $P < .05$, Remark: Dep.V. = Dependent Variable, Indep.V. = Independent Variable, DE = Direct Effect, IE = Indirect Effect, and TT = Total

Chi-square = 68.12, df = 67, p-value = 0.43896, RMSEA = 0.013

ภาพ 2 Overidentified Model ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลอง ประสิทธิภาพผลการบริหารจัดการโรงเรียนตีประจำตำบลในประเทศไทย

ข้อมูลทั้งหมดถูกนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม LISREL เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลเชิงประจักษ์กับแบบจำลองได้มีการปรับโมเดลหลายครั้งเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่เป็นไปตามข้อตกลงคือ 1) ค่าไค สแควร์ (Chi-square Value) ต้องไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 หรือ $p > .05$ 2) ค่าไคสแควร์ (Chi-square Value)หารด้วย ระดับขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom หรือ df) ต้องไม่เกิน 2 และ 3) ค่า Root Mean Square Error of Approximation หรือ RMSEA ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05 (Kline, 1998; Ullman, 2001; Stieger, 1990) สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งสุดท้ายที่ได้คือ Chi-square = 68.12, df = 67, p -value = 0.43896, และ RMSEA = 0.013 เป็นไปตามข้อตกลงทางสถิติ เรียกแบบจำลองขั้นสุดท้ายที่มีการตกแต่งใหม่นี้ว่า Overidentified Model นอกจากนี้การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแบบจำลอง ทั้งทางตรง (Direct Effect) และ ทางอ้อม (Indirect Effect) โดยพิจารณา Path Coefficients เปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ ก) 0.80–1.00 อยู่ในระดับสูง ข) 0.50–0.79 อยู่ในระดับปานกลาง และ ค) 0.00 – 0.49 อยู่ในระดับต่ำ (เกณฑ์ของ Devore & Peck, 2001 อ้างถึงใน สุทธิศรีไสย์, 2551, หน้า 219) สรุปผลการวิเคราะห์เป็นไปตาม ตาราง 1 และ ภาพ 2

จาก Overidentified model พบว่า แบบจำลองสมการโครงสร้างเป็นไปตามข้อตกลงทางสถิติคือ Chi-square = 68.12, df = 67, p -value = 0.43896, และ RMSEA = 0.013 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า แบบจำลองที่พัฒนาขึ้นมามีความเหมาะสมและมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถที่จะอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลได้คือ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนตีประจำตำบล ได้รับอิทธิพลทางตรงมาจาก 3 ปัจจัยคือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับต่ำ (Direct Effect or DE = 0.31) ปัจจัยด้านนโยบายและโครงสร้าง ในระดับต่ำ (DE = 0.29) และ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ในระดับต่ำ (DE = 0.25) เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ในทำนองเดียวกันได้รับอิทธิพลทางอ้อมจาก ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ในระดับต่ำ (Indirect Effect = 0.15) โดยผ่านตัวแปรด้านการ

บริหารจัดการ และพบว่า อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรทั้งหมดดังกล่าวสามารถทำนายตัวแปรตามคือ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนตีประจำตำบล ได้ร้อยละ 89.90 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่า

การบริหารจัดการโรงเรียนตีประจำตำบลที่มีประสิทธิผลสูง จะได้รับอิทธิพลหรือผลทางตรงเชิงบวกมาจาก 3 ปัจจัยต่อไปนี้อยู่ในระดับสูงด้วยคือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ด้านนโยบายและโครงสร้าง และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ในทำนองเดียวกันได้รับอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกมาจากปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม โดยส่งผ่านตัวแปรด้านการบริหารจัดการ และพบว่า ปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวสามารถทำนายตัวแปรตามคือ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนตีประจำตำบลทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้ร้อยละ 89.90 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาประสิทธิผลของการบริหารจัดการโรงเรียนตีประจำตำบลในประเทศไทย โดยรวมพบว่า องค์ประกอบและปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนตีประจำตำบลในประเทศไทย ส่วนใหญ่ทุกองค์ประกอบและปัจจัยอยู่ในระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดในส่วนของประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนตีประจำตำบลตามแบบจำลอง พบว่า มีองค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยประสิทธิผลการบริหารจัดการที่สำคัญ 2 มิติคือ มิติด้านโรงเรียนและมิติด้านการใช้ทรัพยากรการบริหาร [มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบแบบ Completely Standardized Solution เป็น 0.84 และ 0.79 ตามลำดับ] ในขณะที่ มิติด้านนักเรียน และ มิติด้านครูและบุคลากร ยังไม่เป็นองค์ประกอบสำคัญเชิงยืนยันของปัจจัย เพราะมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

จากข้อค้นพบดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนตีประจำตำบลในประเทศไทย รุ่นที่ 1 มิติด้านโรงเรียนมีค่าสูงสุด รองลงมาได้แก่ มิติด้านการใช้ทรัพยากรการบริหาร ข้อมูลนี้อาจชี้ให้เห็นว่า

การบริหารจัดการโรงเรียนตีประจำตำบลในรุ่นแรกนั้น ได้รับการจัดสรรงบประมาณไปให้โรงเรียนเป็นจำนวน มากซึ่งยังไม่เคยปรากฏมาก่อน จึงทำให้ประสิทธิผลด้าน โรงเรียน อันได้แก่ โรงเรียนมีอาคารเรียน อาคาร ประกอบ ห้องปฏิบัติการสื่อ และวัสดุอุปกรณ์เพียงพอ และมีระบบการใช้อย่างคุ้มค่า โรงเรียนสะอาด รมรื่น ปลอดภัย มีวัฒนธรรมองค์กรที่สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีให้ เอื้อต่อการเรียนรู้ การทำงาน และการอยู่ร่วมกันอย่างมี ความสุข ในขณะที่เดียวกันก็เป็นศูนย์บริการชุมชนที่มี คุณภาพ บริการด้านอาคารสถานที่ บริการด้านวิชาการ แหล่งถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน อย่างสม่ำเสมอ สร้างผลิตภัณฑ์ 1 โรงเรียน 1 ผลิตภัณฑ์ ใช้ทรัพยากรการบริหารของโรงเรียนร่วมกันในการจัด กิจกรรมของชุมชน มีห้องสมุดที่มีคุณภาพสำหรับให้ บริการแก่ชุมชน มีห้องคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตที่ทันสมัย สามารถให้บริการแก่ชุมชนได้ มีศูนย์กีฬา ที่ชุมชนสามารถมาใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้โรงเรียนยัง ได้มีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา และนำแผนสู่การปฏิบัติร่วมกับชุมชน ประเด็นนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เกตุสุขเดช กำแพงแก้ว (2547) และ เสาวณี ทิพย์วารี (2550) ที่พบ ว่า การกระจายอำนาจ และการบริหารจัดการที่ดีอยู่ใน ระดับสูงนั้น เกิดขึ้นจากการพัฒนานโยบายและการ จัดการโครงสร้างขององค์กรที่อยู่บนพื้นฐานของการมี ส่วนร่วม และทำให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพใน การจัดการศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษา ของ ยุวดี คันสนียรัตน์ (2549) ที่พบว่า การปรับ โครงสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เหมาะสม จะ ทำให้เกิดผลดีต่อการบริหารโรงเรียนและสะท้อนให้เห็น ชัดเจนถึงบริบทของโรงเรียนมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ในทาง ตรงกันข้ามมิติด้านนักเรียน และ มิติด้านครูและบุคลากร พบว่า ทั้งสองมิตินี้ไม่ได้เป็นองค์ประกอบสำคัญเชิง ยืนยันของปัจจัยด้านประสิทธิผลการบริหารจัดการ โรงเรียน ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนตีประจำ ตำบลบรรลุผลตามองค์ประกอบต่างๆ ที่นำมาใช้ในการ ศึกษา ยกเว้น มิติด้านนักเรียน และ มิติด้านครูและ บุคลากร ที่จะต้องมีการเอาใจใส่และให้ความสำคัญกับ การพัฒนาทั้งสองมิติให้มากยิ่งขึ้น จากผลการวิจัยครั้งนี้

สอดคล้องกับข้อค้นพบของ สมชาย พุทธโกสัย (2555) ที่พบว่า คุณภาพด้านมาตรฐานครูผู้สอนไม่เป็น องค์ประกอบสำคัญของคุณภาพการบริหารจัดการ โรงเรียนในภาพรวม ดังนั้นในการบริหารจัดการโรงเรียน ตีประจำตำบล ผู้เกี่ยวข้องควรจะต้องตระหนักและให้ ความสำคัญกับประเด็นที่ค้นพบนี้เป็นอย่างยิ่งเพื่อ พัฒนาการศึกษารองเรียนตีประจำตำบลให้มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. จากผลการศึกษาคความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ตามแบบจำลองสมการโครงสร้างการบริหารจัดการ โรงเรียนตีประจำตำบลในประเทศไทย พบว่า การบริหาร จัดการโรงเรียนตีประจำตำบลที่มีประสิทธิผลสูง จะได้รับ อิทธิพลหรือผลทางตรงเชิงบวกมาจาก 3 ปัจจัยต่อไปนี้ อยู่ในระดับสูงด้วยคือ ปัจจัย ด้านการบริหารจัดการ ด้านนโยบายและโครงสร้าง และ ด้านภาวะผู้นำของผู้ บริหาร ในทำนองเดียวกันได้รับอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวก มาจากปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม โดยส่งผ่านตัวแปรด้าน การบริหารจัดการ และพบว่า ปัจจัยทั้งหมดดังกล่าว สามารถทำนายประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนตี ประจำตำบลทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้ร้อยละ 89.90 และมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เป็นที่สังเกตว่า ปัจจัยด้าน การมีส่วนร่วม ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการ บริหารจัดการโรงเรียน แต่จะมีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่ง ผ่านปัจจัยการบริหารจัดการโรงเรียน จากข้อค้นพบ ประเด็นนี้มีข้อค้นพบบางส่วนสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ เพอร์สัน (Person, 19-51, p. 3071-A) ที่พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัย สำคัญกับประสิทธิผลที่ได้รับจากการจัดการอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติ จากข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้จะชี้ให้เห็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหาร โรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทุกคนควรจึงควรที่จะพิจารณา ให้ความสำคัญกับ 3 ปัจจัยเป็นอันดับแรกคือ ปัจจัยด้าน การบริหารจัดการ ด้านนโยบายและโครงสร้าง และ ด้าน ภาวะผู้นำ ทั้งนี้เพราะข้อมูลทั้งสามด้าน แม้จะมีอิทธิพล ทางตรง แต่เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของเส้นทาง ก่อนข้างจะอยู่ในระดับต่ำ ถ้าผู้เกี่ยวข้องกับการบริหาร จัดการโรงเรียนให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับ ประเด็นดังกล่าวมากขึ้น จะทำให้ประสิทธิผลการบริหาร

จัดการโรงเรียนตีประจำตำบลสูงขึ้นไปอย่างป็นรูปธรรม ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ควรทิ้งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการในระดับชาติ

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนตีประจำตำบล ในประเทศไทย มี 2 มิติ (มิติด้านนักเรียน และ มิติด้านครูและบุคลากร) ยังไม่ถึงเกณฑ์การพิจารณาเป็นองค์ประกอบสำคัญเชิงยืนยัน นั่นแสดงว่า มิติทั้งสองดังกล่าวยังไม่บรรลุผลทางการศึกษาตามเป้าหมายการจัดตั้งโรงเรียนตีประจำตำบล ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารจัดการในทุกๆระดับ (ตั้งแต่ระดับโรงเรียนจนถึงระดับกระทรวง) ควรมีการเชิญผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดไประดมสมองเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ รวมทั้งจัดทำกลยุทธ์ โครงการ กิจกรรม หรือ แนวทางสำหรับการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม โดยมิผู้รับผิดชอบและสามารถตรวจสอบและประเมินผลได้ตลอดเวลา

1.2 เนื่องจากโครงการโรงเรียนตีประจำตำบล เป็นนโยบายระดับชาติ ที่กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้รับผิดชอบ ในการคัดเลือกหรือสรรหาผู้บริหารโรงเรียนตีประจำตำบลที่มีความรู้ความสามารถ ผู้รับผิดชอบควรจะต้องมีกฎเกณฑ์การคัดเลือกที่ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผู้นำโรงเรียนตีประจำตำบลที่มีภาวะผู้นำสูงทุกด้าน รวมทั้งมีการฝึกอบรมและประเมินผลความเป็นผู้นำเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง โดยอาจจะจัดทำในรูปแบบของการศึกษาต่อเนื่อง เช่นเดียวกันกับ หลักสูตร ผบ.ร้อย ผบ.พัน ฯลฯ ของกองทัพบก เป็นต้น

1.3 จากการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนตีประจำตำบลในประเทศไทยพบว่า มี 5 องค์ประกอบสำคัญคือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านนโยบายและโครงสร้าง ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และ ด้านประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยควรให้ความสนใจโดยนำเอาผลที่ได้รับจากการวิจัยนี้ได้วิเคราะห์และเตรียมการพัฒนา

คุณภาพการศึกษา มีการพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการโรงเรียนตีประจำตำบลในประเทศไทยที่เป็นรูปธรรม และมีการนำเอาคู่มือดังกล่าวไปปฏิบัติ รวมทั้งมีการกำกับ ติดตาม วัดและประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยเฉพาะหน่วยงานต้นสังกัดคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จะต้องสามารถให้ความรู้ นิเทศติดตามการดำเนินการบริหารจัดการโรงเรียนตีประจำตำบล ตลอดจนการแก้ปัญหา การสนับสนุนทรัพยากรที่ส่งผลการดำเนินการบริหารจัดการโรงเรียนตีประจำตำบล โดยมีการปฏิบัติเป็นประจำและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการระดับโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ควรจัดตั้งคณะกรรมการกำหนดยุทธศาสตร์ และจัดทำกลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนตีประจำตำบล โดยคณะกรรมการดังกล่าวอาจจะเป็นตัวแทนของผู้บริหารโรงเรียน มาทำหน้าที่ระดมความคิดและจัดทำกลยุทธ์หรือโครงการ หรือ กิจกรรม ในระดับโรงเรียนร่วมกันอย่างป็นรูปธรรมตามกำหนดเวลาที่ตั้งไว้นอกจากนี้ควรให้ตัวแทนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำกลยุทธ์ดังกล่าวด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการสร้างความเป็นเลิศให้เกิดขึ้นกับนักเรียนซึ่งเป็นผลลัพธ์จากการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ในที่สุด

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ควรมีการศึกษาซ้ำกับการบริหารโรงเรียนตีประจำตำบลตีในประเทศไทยรุ่นที่ 2, 3, 4, และ 5 โรงเรียนในพื้นที่ทุรกันดาร และโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกับผลของการศึกษาในครั้ง นี้ ทั้งนี้ควรศึกษาตัวแปรที่มีลักษณะเป็นตัวแปรจัดอันดับหรือตัวแปรเชิงคุณภาพ เพื่อพิจารณาคุณลักษณะสำคัญของโรงเรียนและการศึกษาเชิงคุณภาพที่มีความซับซ้อน (โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาเหตุที่ทำให้มิติด้านผู้เรียน และมิติด้านครูและบุคลากร ไม่บรรลุเป้าหมาย) เพื่อนำองค์ความรู้เหล่านั้นมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนตีประจำตำบลให้มีคุณภาพและประสิทธิผลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กนกอร บุญมี (2555). “แบบจำลองการฝึกอบรมความรู้ แบบ ดุอัล เฟอร์มีมาเมนต์ ขององค์กรฝึกอบรมบุคลากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศไทย,” *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 17(1 มกราคม – เมษายน), 55-68.
- เกตุสุดเดช กำแพงแก้ว. (2547). *การศึกษากิจกรรมรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม*. ปริญญาโทปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ติน ปรัชญพฤทธิ์. (2532). *ภาวะผู้นำและพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วม*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ยุวดี ศันสนิยรัตน์. (2549). *การบริหารการจัดการที่สถานศึกษาระดับประถมศึกษา (School-based management)*. สำนักงานปฏิรูประบบการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สมชาย พุทธโกสัย. (2555). *คุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 2 กระทรวงศึกษาธิการ*. ดุษฎีนิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการพัฒนากองการ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา.
- สุทธนู ศรีไสย์. (2551). *สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล*. กรุงเทพฯ มหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เสาวณี ทิพย์วารี. (2550). *การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- Fiedler, F. E. (1967). *A theory of leadership effectiveness*. New York: McGraw-Hill.
- Kline, R. B. (1998). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guild.
- Parsons, T. (1951) *The social system*, Glencoe, Illinois: Free Press
- Sammonds, P., Hillman, J., & Mortimore, P. (1995). *Key characteristics of effective schools: A review of school effectiveness research*. A report by the institute of education for the office for standards in education.
- Steiger, J. H. (1990). “Structural model evaluation and modification: An internal estimation approach,” *Multivariate Behavioral Research*, 25(2), 173-180.
- Ullman, J. B. (2001). “Structural equation modeling.” In B.G. Tabachnick, and L.S. Fidell. *Using Multivariate Statistics*, (4th ed.), 653-771. New York: Allyn & Bacon.